

Hồi Ký và Lược Khảo Về Ai Lao (Laos)

Hai dân tộc Việt và Lào có liên hệ với nhau mật thiết từ nhiều thế kỷ.

Khoảng tiền bán thế kỷ này, quý vị và đồng bào miền Bắc và các tỉnh miền Bắc Trung phần từ Thanh Hoá, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình qua thị trấn Xiêng Khouang là tỉnh lỵ của tỉnh Trấn Ninh do chính quyền Việt Nam đặt tên cho phần đất mà ngày nay tên mới là tỉnh Xiêng Khouang đều có thấy đền thờ ngài Lê Duy Mật quanh năm hương khói, để chứng minh sự hiện diện của người Việt từ xưa.

Tại Vientiane, trước là Vạn Tượng, do tên Lào “Lán Xháng”, vạn con voi, thủ đô của Pháp đặt cho cả xứ Lào dưới quyền bảo hộ của họ, có đền thờ “Đức Thánh Trần Hưng Đạo Đại Vương”. Cả hai đền thờ này cũng đồn sộ uy nghiêm, như các đền thờ ở nước ta.

Từ đầu thế kỷ này về trước, khi Pháp chưa đặt chân vào xứ Lào, chưa đặt nền đô hộ trên đất Lào, xứ này gồm nhiều vùng lãnh thổ, mỗi nơi do một vị vương hay lãnh chúa trị vì. Miền cực Bắc xứ Lào, hai bên sông Mékông bên tả ngạn rộng hơn, có vương quốc Luang Prabang mà vị quốc vương cuối cùng là Savang Rathana bị Pathet Lào lật đổ, xoá bỏ chế độ quân chủ.

Giòng họ này có uy tín nhưt, khôn khéo nên được người Pháp tôn lên làm quốc vương cả nước Lào, trong cõi Đông Dương, để dễ bề cai trị.

Cũng trong giòng họ này có vị phó vương, hoàng thân Phetsarath và hai em trai là Souva Phouma và Souphanouvong.

Phong tục của giòng họ này, cũng như nhà Trần ở nước ta ngày xưa và Thailand (Xiêm la) là kết hôn cùng người trong thân tộc vì sợ lấy người ngoài vào, có thể xảy ra sự chiếm ngôi hoặc làm mất sự chính thống đi. Vì vậy mà H.T. Phetsarath cưới một bà chúa trong Hoàng tộc, còn hai em du học ở Pháp, hấp thụ nền văn hoá Tây Phương nên bỏ không theo phong tục. Hoàng thân Souvana Phouma cưới một phụ nữ Pháp, con gái một sĩ quan Pháp, về ngành Tư pháp, làm việc ở Vientiane.

Hoàng thân Phouma mất ở Pháp cách nay vài năm và vợ con sinh sống trên đất Pháp. Người em út trong ba người là H.T. Souphanouvong vốn là một kỹ sư kiều lộ tốt nghiệp ở Pháp. Tốt nghiệp xong, Pháp bỏ về làm việc ở Đông Dương với chức vụ giám đốc phòng kỹ thuật khu công chánh Nha Trang năm 1938. Có tiền duyên, H.T. Souphanouvong kết duyên với bà Kỳ Nam ai nữ một chủ khách sạn lớn người Việt trên bờ biển Nha Trang. Rồi từ đó, ông được bọn cán bộ Việt Minh tuyên truyền theo đường hướng chính trị của họ, lần lần về Ai Lao làm chủ tịch mặt trận Pathet Lào đến chủ tịch nước Lào ngày nay.

Các lãnh chúa ở các vùng khác như Sầm Nưa, Xiêng Khouang (Trần Ninh), Vientiane Savanakhét, Paksé (Chambassac) quá suy bại. lần lần tự tiêu vong, chỉ còn lại một vài hậu duệ đến ngày nay :

Ở vùng Xieng Khouang, có Tiao Sáy Khâm các đồi núi cao có giòng Hmong (Mẹo) Tou Bi ; vùng Vientiane có Tiao Owrot Souphanouvong ; vùng Paksé có Tiao Boun Um.

Theo các nhà nhân chủng học thì người Lào cùng nguồn gốc giống Thái ở Trung quốc, như người Thái ở miền Thượng Du Bắc nước ta, người Xiêm (Thailand) phong tục, ngôn ngữ gần giống nhau tùy theo nơi định cư nên thay đổi ít nhiều mà thôi.

Người Lào chính gốc hiền lành chất phác, vui vẻ, sống gần thiên nhiên, không thích tranh đua, không gây gổ, thích ca hát, âm nhạc, sống một cuộc đời êm đềm, bình dị.

Nếu các bạn có sống trên các vùng đồi núi, rừng xanh của đất Lào mà cao độ từ 1200 mét trở lên, các bạn có cảm giác sống giữa

cảnh thơ mộng, thần tiên.

Các bạn đi bộ hay đi ngựa trên các đường lượn theo sườn đồi, hay trên núi, các bạn có cảm tưởng mình du ngoạn trên các tầng mây, khi nhìn xuống thung lũng, dưới sâu xa tấp chân đồi, mây trắng lửng lơ bay như những thảm bông gòn trắng xoá.

Trên lưng đồi thoai thoải, giữa thảm cây thảo xanh tươi, vượt lên rừng hoa tím lợt, pha màu hồng, các cô thôn nữ người Mèo, áo quần thêu viền ngũ sắc kim tuyến, cổ và tay nặng trĩu kiềng và vòng xuyên bạc, trắng bóng, đương nhẹ nhàng, nhanh nhẹn, gọt nhựa trái thầu, đem quệt chừa vào lon, để về đóng lại thành bánh bán cho các nhà nấu thuốc phiện (vàng sậm).

Các cô vừa làm vừa ca hát nhẹ nhàng trong lúc các chàng trai thổi nhạc cụ “Khèn” trầm bổng du dương hoà nhịp với lời ca. Ta như quên mình đương sống ở trần gian.

Ôi ! Những cảnh ấy ngày nay còn tồn tại hay không trước luồng sóng hung tàn của chủ nghĩa duy vật.

Dân Lào cũng như dân Việt, rất sùng tín đạo Phật. Ở giữa thủ đô Vientiane, có một ngôi chùa vĩ đại uy nghi : VAT PHRA KEO (chùa Phật Ngọc).

Theo các vị bô lão người Lào kể lại thì pho tượng Phật Ngọc mà người Thái Lan (Xiêm) hiện đương tôn thờ lễ bái ở trong Vat Phra Keo trong vòng Hoàng thành thủ đô Bang Kok nguyên là của Vat Phra Keo của Vientiane xưa, khi người Xiêm qua đánh phá xâm chiếm nước Lào, trong các thế kỷ trước, đã cướp lấy pho tượng, Phật Ngọc, bằng ngọc thạch màu xanh lá cây đậm, cao gần 0,50 mét, rất xinh đẹp quý vô giá, đem về Bang Kok xây Vat Phra Keo để thờ. Nên Vat Phra Keo ở Vientiane ngày nay chỉ thờ tượng Phật thép vàng, không còn Phật Ngọc nữa.

Các bạn thấy : Lẽ vô thường. Không có gì tồn tại miên trường ! Nên văn hoá Ai Cập, Hy Lạp, La Mã, Ba Tư, nay chỉ còn những tảng đá điêu tàn.

Chỉ có “Chân Như” là thường tồn mãi mãi.

Ngày Trọng Hạ Năm Bình Dân

LÊ TIÊM